

ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

Κοργιαλέναιο
Ιστορικό & Λαογραφικό
Μουσείο Αργοστολίου

ΕΚΘΕΜΑ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Η Στήλη De Bosset(Η Κολώνα Δεβοσσέτου)

Στον δεύτερο βραχίονα της Γέφυρας Ντε Μποσσέ ή, όπως λέμε οι ντόπιοι, Δεβοσσέτου, και σε αβαθές σημείο της δυτικής πλευράς, στη θέση «Παλιόμυλος», ανεγέρθηκε το 1813 ξυλολίθινη στήλη, στη μορφή οβελίσκου, με πρωτοβουλία του Ελβετού Διοικητή Κεφαλληνίας, Charles-Philippe De Bosset, και μετά από απόφαση του Επαρχιακού Συμβουλίου Κεφαλληνίας, η γνωστή Κολώνα για τους ντόπιους. Εύκολα

αναγνωρίσιμο τοπόσημο του Αργοστολίου συναγωνίζεται σε δημοτικότητα το *Φανάρι των Αγίων Θεοδώρων*.

Στη μορφή που σώζεται σήμερα, ανεγέρθηκε το 1842. Πρόκειται για λίθινο οβελίσκο, ύψους περίπου επτά μέτρων, με πυραμιδοειδή επίστεψη, η οποία σήμερα έχει καταπέσει. Πατεί πάνω σε βάση από δύο ορθογώνιους αναβαθμούς, ενώ η όλη κατασκευή φέρεται επάνω σε τετράγωνη, χαμηλή, λίθινη κρηπίδα, η οποία έφερε στην περιμέτρώ της 12 κιονίσκους. Στο ανώτερο τμήμα της στήλης και στις τέσσαρες πλευρές έφερε επιγραφή στα Ελληνικά, τα Αγγλικά, τα Ιταλικά και τα Λατινικά:

-ΤΗΙ ΔΟΞΗΙ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΩΝ ΟΙ ΚΕΦΑΛΛΗΝΕΣ /ΑΩΙΓ' (=1813).

-TO THE GLORY OF THE BRITISH NATION BY/ THE CEPHALONIOTS

-ALLA GLORIA DELLA NAZIONE BRITANNICA / I CEFALONI

-BRITANNIARUM GLORIAE CEPHALLENES / MDCCCXIII

Η επιγραφή πιθανότατα αφαιρέθηκε από τους Ιταλούς, κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι οποίοι ήθελαν να διαγράψουν το αγγλικό παρελθόν των νησιών και να υπογραμμίσουν ότι αυτά ανήκουν στο ιταλικό κράτος.

Δεν είναι γνωστό αν η στήλη είναι έργο γλύπτη ή κατασκευάστηκε από τους τεχνίτες της γέφυρας. Πάντως, σύμφωνα και με την απόφαση, η στήλη έπρεπε να ήταν τετράγωνης διατομής και να κτιστεί από την ίδια πέτρα με την οποία είχε κτιστεί και η Γέφυρα Ντε Μπασσέ. Ο οβελίσκος, αιγυπτιακής προέλευσης, είναι σύμβολο αιωνιότητας και απαντάται στην Ευρώπη στους νεότερους χρόνους. Ιδιαίτερα χρησιμοποιήθηκε από τον Νεοκλασικισμό τόσο σε ταφικά όσο και σε δημόσια μνημεία. Ο παρών οβελίσκος είναι το αρχαιότερο παράδειγμα στην Ελλάδα. Σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή, ο επόμενος οβελίσκος ανεγέρθηκε στην Κέρκυρα τριάντα χρόνια αργότερα, το 1843. Πρόκειται για έργο του Κερκυραίου γλύπτη Ιωάννη-Βαπτιστή Καλοσγούρου, προς τιμή του αρμοστή Howard Douglas. Σε κάθε περίπτωση ο οβελίσκος λειτουργεί ως σύμβολο διαιώνισης της μνήμης της βρετανικής κυριαρχίας. Ιδιαίτερα ο κεφαλονίτικος

οβελίσκος αποσκοπεί και στη διαιώνιση της μνήμης του ίδιου του Ντε Μποσσέ, ο οποίος άφησε αγαθή μνήμη στους Κεφαλλήνες, λόγω των έργων, τα οποία πραγματοποίησε και τα οποία αναβάθμισαν την ποιότητα ζωής στο νησί

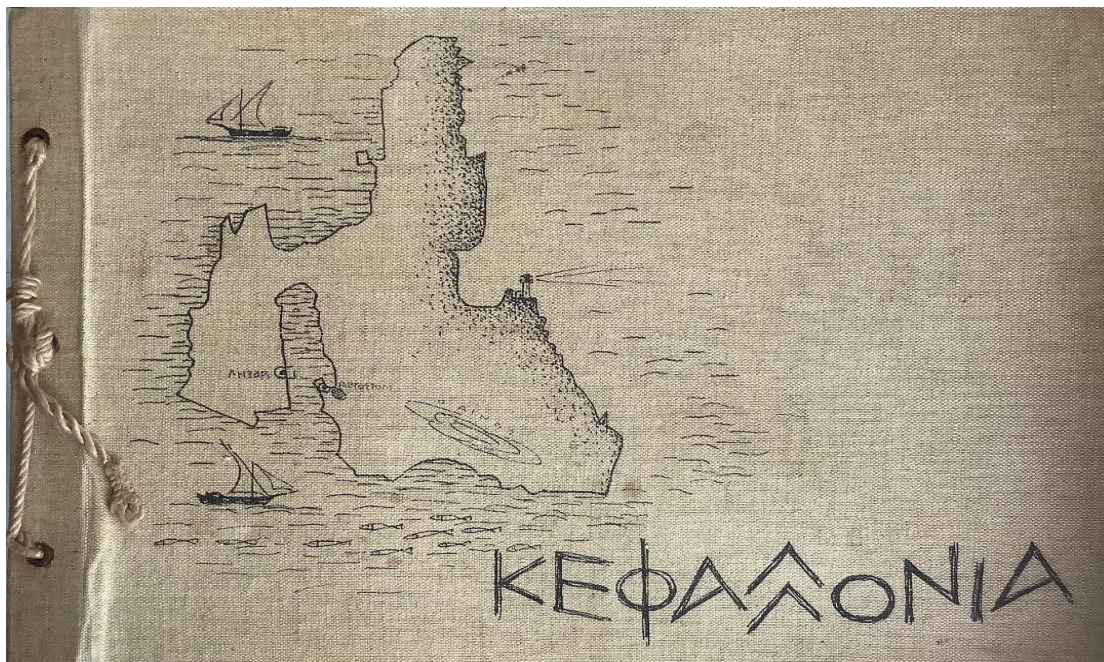
Η Κολώνα, τεκτονικής κατασκευής, δένει αρμονικά με τη γέφυρα και ο συνδυασμός των δύο μνημείων συνθέτει ένα μοναδικής ομορφιάς απέριπτο τοπίο, το οποίο προσείλκυε και εξακολουθεί να προσελκύει το ενδιαφέρον καλλιτεχνών και φωτογράφων.

Εικ. 1. Σπύρος Μελετζής, Η Στήλη Ντε Μποσσέ(Δεβοσσέτου), φωτογραφία, 1939, 16,5x23 εκ., Αργοστόλι, Κοργιαλένιο Μουσείο, Φωτογραφικό Αρχείο.

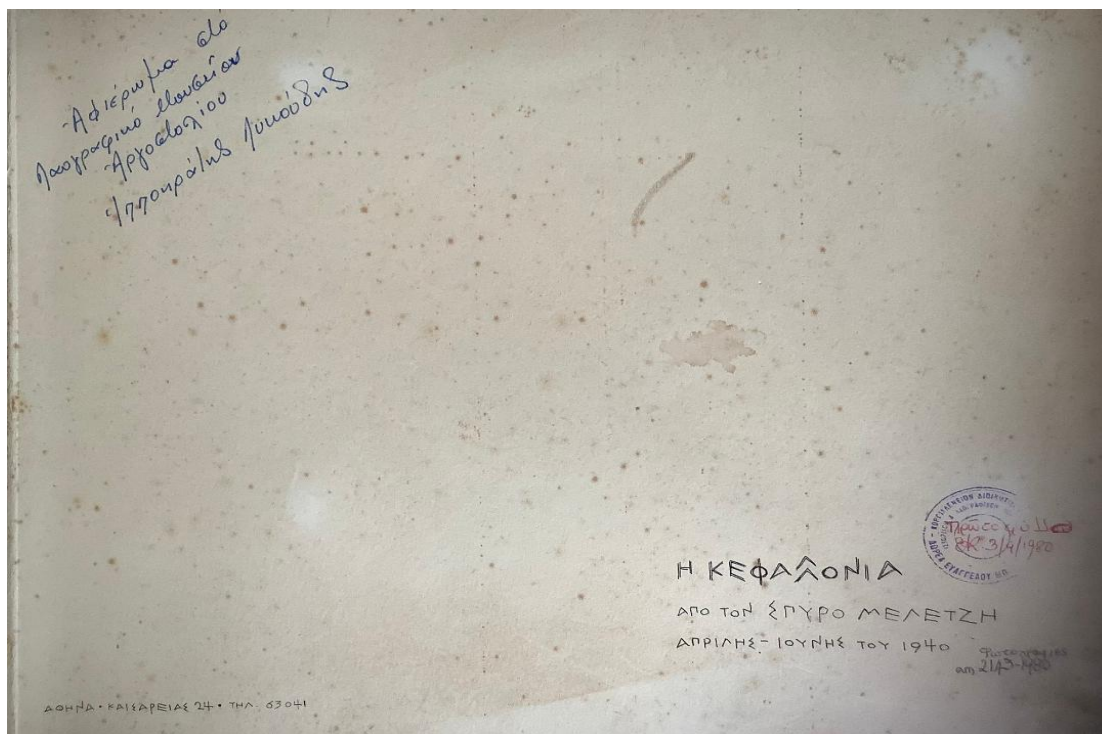

Το 1939, στο πλαίσιο ενός προγράμματος του δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά, ο ήδη διακεκριμένος φωτογράφος, Σπύρος Μελετζής, ανέλαβε τη φωτογράφιση τοπίων και μνημείων στην Κεφαλονιά και στην Ιθάκη. Ο ίδιος ο φωτογράφος εξέδωσε το 1940 Λεύκωμα με τον τίτλο *Κεφαλονιά*, στο οποίο περιέχονταν 48 πρωτότυπες φωτογραφίες (σήμερα λείπει μία). Αντίτυπο του Λευκώματος αυτού κατέχει το Κοργιαλένιο Μουσείο, δωρεά του Ιπποκράτη Λυκούδη από το 1980.

Εικ. 2 .Εξώφυλλο(άνω) και εσώφυλλο(κάτω) του Λευκώματος ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ

Για το πολύτιμο αυτό απόκτημα αναζητούμε τρόπο επανέκδοσής του. Οι Ιθακήσιοι εξέδωσαν τις φωτογραφίες της Ιθάκης το 2001, ενώ η Αδελφότητα Κεφαλλήνων και Ιθακησίων Πειραιά κατέχει την πλήρη σειρά των πρωτότυπων φωτογραφιών του Μελετζή, που αναμένει τον ειδικό μελετητή και την έκδοσή της.

Η φωτογραφία(εικ. 1) που παρουσιάζουμε εδώ έχει ληφθεί από τέτοια οπτική γωνία, ώστε στην εικόνα να κυριαρχεί η *Κολώνα*, και συγχρόνως να αναδεικνύεται το τοπίο και η θέση της μέσα σ' αυτό: Δεξιά απεικονίζεται μικρό τμήμα της Γέφυρας, όπου ο φακός συνέλαβε να βαδίζει μια γυναίκα φορτωμένη με καλάθια, αριστερά στο βάθος διακρίνεται μικρό τμήμα της πόλης, ενώ στο βάθος δεξιά υψώνονται επιβλητικά τα βουνά. Το μάτι φθάνει να αγκαλιάσει στον μυχό του Κόλπου του Λιβαδιού τα βουνά της Παλικής (του Αθέρα και του Σκαυδολίτη) που αχνοφαίνονται στο βάθος. Σε σχέδιο Διατάγματος που υποβλήθηκε από την Τοπική Κυβέρνηση Κεφαλληνίας προς το Διοικητικό Σώμα (Amministrativo Body) και εγκρίθηκε «ομόφωνα και με επευφημίες» την 9^η Δεκεμβρίου 1813, αναφέρεται σαφώς ότι ο οβελίσκος που ανεγέρθηκε δεσπόζει στη θέση «Παλιόμυλος» από όπου διακρίνονται το λιμάνι και η πόλη. Διερμηνεύοντας σωστά ο φωτογράφος τη στήλη ως αναπόσπαστο παρακολούθημα της Γέφυρας, η οποία συνέβαλε στην ανάπτυξη του τόπου, εντάσσει στον εικαστικό χώρο και τη γέφυρα και μάλιστα την εμπυχώνει με τη γυναίκα του λαού, η οποία μεταβαίνει στο Αργοστόλι «αξιοπρεπώς», χωρίς να χρειάζεται να χώνεται μέσα στη λάσπη του έλους του Κουτάβου. Η αριστοτεχνική σύνθεση και η εκμετάλλευση του φωτός δημιουργούν μια φωτογραφία με υψηλή αισθητική αξία. Πρόκειται για μια λήψη που συμπυκνώνει σε μια εικόνα και υποβάλλει ανεπαίσθητα στον θεατή της ιστορικά στοιχεία που αφορούν στην αναγκαιότητα της ζεύξης των δύο πλευρών της στεριάς, την αποτελεσματικότητα και τις αισθητικές προδιαγραφές του σπουδαίου τεχνικού έργου, ενώ συγχρόνως δικαιώνει τον τίτλο του καλλιτέχνη-φωτογράφου.

Εικ. 3, Helmut Baumann, *Η Στήλη Ντε Μποσσέ (Δεβοσσέτου)*, ασπρόμαυρη φωτογραφία, 1973, 10,5x7,4 εκ., αντίγραφο του κυρίως

Θέματος φωτογραφίας του Σπύρου Μελετζή, Κοργιαλένιο Μουσείο, Φωτογραφικό Αρχείο.

Το 1973, ο Ελβετικής καταγωγής φωτογράφος , Helmut Baumann, αντέγραψε την *Κολώνα* από την προαναφερθείσα φωτογραφία του Μελετζή, παραλείποντας τη *Γέφυρα*. Συγκρίνοντας τις δύο φωτογραφίες, η νεότερη μάς δίνει την εντύπωση, ότι ο οβελίσκος ασφυκτιά σ' ένα στενό χώρο, ότι επιπλέει ουτοπικά πάνω στα ήσυχα νερά, τονίζεται η αντανάκλαση του οβελίσκου και προβάλλεται ως

ισότιμο θέμα, ενώ αναδεικνύεται σε κεντρικό μοτίβο η παροπλισμένη βάρκα.

Εικ. 4. Νικόλαος Τρίκαρδος, *Η Κολώνα*, φωτογραφία, 1904, 29,8x24 εκ., Κοργιαλένιο Μουσείο, Φωτογραφικό Αρχείο.

Ο ερασιτέχνης φωτογράφος , Νικόλαος Τρίκαρδος, μας άφησε ωραιότατες φωτογραφίες που τεκμηριώνουν το παρελθόν του νησιού μας. Στην εικ. 4 απαθανατίζει μια καθημερινή σκηνή: τέσσερις εργάτες πλένουν στα αβαθή νερά τις «τσαντήλες», του ελαιοτριβείου τους. Πρόκειται για μεγάλα ορθογώνια «μαντήλια» από γιδίσιο μαλλί, τις οποίες γέμιζαν με τον λιωμένο από τις μυλόπετρες ελαιόκαρπο και τις τοποθετούσαν στο πιεστήριο για την έκθλιψη του λαδιού. Στους

αναβαθμούς της βάσης του οβελίσκου, οι εργάτες έχουν τοποθετήσει τις λαδωμένες τσαντήλες, ενώ στη γλώσσα γης που άλλοτε συνέδεε τη γέφυρα Ντε Μποσσέ με την κρηπίδα του περιμένει το κάρο με το υποζύγιο. Στο βάθος δεξιά απεικονίζονται δύο ιστιοφόρα (σκούνες), ενώ αριστερά διακρίνεται τμήμα της πόλης. Καθώς οι μορφές καθρεφτίζονται στα ήρεμα νερά, ο φακός έχει αιχμαλωτίσει μια εξαιρετικής ομορφιάς εικόνα, την οποία, βέβαια, δεν θα εκτιμούσε ούτε ο Ντε Μποσσέ ούτε κανένας Βρετανός για ευνόητους λόγους... Μια κατασκευή, προορισμένη εξαρχής να λειτουργεί ως μνημείο, φαίνεται, έστω και ευκαιριακά, να αλλάζει χρήση, η οποία, όμως, παρά τη γραφικότητά της, είναι ασύμβατη με το ιστορικό της φορτίο...

Ο Κάρολος-Φίλιππος Ντε Μποσσέ, στρατιωτικός ενταγμένος στον αγγλικό στρατό, διετέλεσε στρατιωτικός διοικητής Κεφαλονιάς το διάστημα 1810-1814. Πρώτο του μέλημα ήταν η αποκατάσταση της τάξης, η δίκαιη απονομή της Δικαιοσύνης, η τακτοποίηση των οικονομικών, η προστασία της γεωργίας και του ιδιωτικού εμπορίου, η στέγαση των στρατιωτών. Έμεινε όμως γνωστός περισσότερο για τα δημόσια έργα, ειδικά της οδοποιίας, που πραγματοποίησε και τα οποία εξωράισαν το νησί και ειδικά το Αργοστόλι και βελτίωσαν την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Οι συνθήκες που επικρατούσαν ήταν άθλιες και επικίνδυνες για τη ζωή και την υγεία τους. Για παράδειγμα στην κεντρική οδό του Αργοστολίου, το σημερινό Λιθόστρωτο, είχαν εγκατασταθεί σφαγεία, ζωοστάσια και κρεοπωλεία και «η κατάσταση ήταν αηδιαστική και απαίσια». Αφού τα απομάκρυνε, ο δρόμος στρώθηκε με βότσαλα. Δεν υπήρχαν δρόμοι επικοινωνίας των χωριών με το Αργοστόλι, παρά δυσπρόσιτες και επικίνδυνες διαβάσεις. Διάνοιξε δρόμους και συνέλαβε εξ αρχής την ιδέα κατασκευής της Γέφυρας. Η πρότασή του προς το Κυβερνητικό Συμβούλιο, ενισχυμένη από τα οφέλη που θα προέκυπταν από την άμεση επικοινωνία των χωριών με την πόλη, εγκρίθηκε αμέσως. Μέσα σε δεκαπέντε μέρες στήθηκε μια πρόχειρη ξύλινη γέφυρα και στη συνέχεια η λίθινη, ενώ με τη μέθοδο της αγγαρείας κατασκευάστηκαν όλοι οι δρόμοι. Όπως αναφέρεται, τα κέρδη από την κατασκευή της Γέφυρας ήταν εκατονταπλάσια από το κόστος της. Σε ένδειξη αναγνώρισης των

υπηρεσιών του Ντε Μποσσέ το Συμβούλιο της πόλης διέταξε να χαραχθεί στον υπερκείμενο της γέφυρας λόφο η εξής επιγραφή:

ΑΩΙΓ' / ΚΑΡΟΛΩ ΦΙΛΙΠΠΩ ΔΕ ΒΟΣΣΕΤ / ΑΡΙΣΤΩ ΗΓΕΜΟΝΙ / ΚΑΙ / ΚΟΣΜΗΤΟΡΙ / ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΑΥΤΗΣ / Η ΒΟΥΛΗ / ΚΕΦΑΛΛΗΝΩΝ

MDCCCXIII / CARLO FILIPPO / DE BOSSET / OTTIMO REGGITORE / ED ILLUSTRATORE / DI QUESTA ISOLA / IL / CORPO AMMINISTRATIVO / CEFALENO.

Η ίδια επιγραφή χαραχτηκε και σε λίθινη στήλη (κολώνα) στη βορεινή είσοδο του Ληξουρίου, σε τοποθεσία κοντά στη Μονή Κεχριώνα που μέχρι σήμερα φέρει το όνομα Κολώνα.

Για τον φωτογράφο **Νικόλαο Τρίκαρδο** δεν γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή σχεδόν τίποτε. Οποιαδήποτε πληροφορία θα μας είναι ευπρόσδεκτη.

Ο **Helmut Baumann** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1915(;) και ήταν γόνος ελβετικής οικογένειας επιχειρηματιών, η οποία εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ήταν ορειβάτης, φυσιοδίφης και φωτογράφος. Με σπουδές στην Αθήνα και στην Ελβετία, έζησε πολλά χρόνια στην Ελλάδα, αγάπησε τη φύση της και τον πολιτισμό της. Ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την ελληνική χλωρίδα και μελέτησε τη χλωρίδα της Ζακύνθου. Ενδιαφέρθηκε για την προστασία του ελληνικού περιβάλλοντος και την απαλλαγή του από τα σκουπίδια καθώς και για την προστασία της καφέ αρκούδας στην Ήπειρο. Από το πλούσιο συγγραφικό του έργο, αναφέρουμε ενδεικτικά ένα βιβλίο του που γνώρισε αλλεπάλληλες εκδόσεις: *Η ελληνική χλωρίδα στον μύθο, στην τέχνη, στη λογοτεχνία*, Αθήνα 1982.

Ο **Σπύρος Μελετζής** γεννήθηκε στην Ίμβρο το 1906 και πέθανε στην Αθήνα το 2003. Στην Ελλάδα ήλθε το 1923. Πρόκειται για καλλιτέχνη φωτογράφο, ο οποίος μυήθηκε στη φωτογραφική τέχνη αρχικά κοντά στον φωτογράφο Αλέξανδρο Παναγιώτου στην Αλεξανδρούπολη και από το 1927 στην Αθήνα, κοντά στον φωτογράφο της Βασιλικής Αυλής, Γεώργιο Μπούκα. Κατά τη γερμανική κατοχή ακολούθησε στο βουνό τους Έλληνες αντιστασιακούς και με τον

φωτογραφικό του φακό απαθανάτισε τη ζωή και τις δραστηριότητες των ανταρτών στα βουνά. Έγινε διάσημος όταν εξέδωσε το βιβλίο του *Με τους αντάρτες στο βουνό*, 1982 . Φωτογράφησε επίσης ελληνικούς τόπους, πολιτικές προσωπικότητες, δημόσια έργα, αρχαιολογικά ευρήματα και έχουν εκδοθεί πολλά Λευκώματα και σχετικές μελέτες. Θεωρείται ο φωτογράφος της Εθνικής Αντίστασης και το έργο του αισθητικά εντάσσεται στα έργα εκείνα που δικαιώνουν την ένταξη της φωτογραφίας στις Καλές Τέχνες.

Η Έφορος

Δώρα Μαρκάτου

Πηγές-ενδεικτική Βιβλιογραφία

-Αρχείο Κοργιαλενείου Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου

Αργοστολίου

- C.P. De Bosset, *Parga and the Ionian Islands*, Λονδίνο ,1821.
- Μαρίνου-Παναγή Σολομού, *Γενική Δημοσιονομία της Κεφαλληνίας, έτος συνθέσεως 1859, μετάφρ. Παναγή Αννίνου-Καβαλιεράτου*, Αθήναι,1996.
- Γεράσιμος Αποστολάτος, *Κάρολος Φίλιππος De Bosset. Ο Ελβετός ευεργέτης της Κεφαλονιάς*, Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Ελληνικής Ιστορίας-Ελληνοελβετικός Σύνδεσμος «Ι.Γ. ΕΪΝΑΡΔΟΣ», 2000.
- Γεώργιος Ν. Μοσχόπουλος, *Ιστορία της Κεφαλονιάς (1797-1940). Πολιτική Ιστορία-Πολιτισμός-Παιδεία-Γράμματα Τέχνες*, Αθήνα, 2010.
- Δώρα Φ. Μαρκάτου (επιμ.), *Δημόσια Γλυπτική στα Επτάνησα. Ζάκυνθος, Κεφαλονιά-Ιθάκη, Λευκάδα*, κείμενα Δώρα Φ. Μαρκάτου, Σταλίνα Βουτσινά, Αργοστόλι, Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, 2015.